

SPOULUPRÁCE KNIHOVEN A ŠKOL

Výsledky celostátního průzkumu

Vladana Pillerová, Vít Richter

Národní knihovna ČR

Pardubice, 30. 10. 2019

Proč průzkum?

- Jedním z dlouhodobých cílů rozvoje knihoven je jejich **intenzivní zapojení do procesu vzdělávání a učení**
- Snahy v posledních letech o ukotvení spolupráce knihoven a škol
- Po **jednání s MŠMT 15.3.2019** vzešly následující priority:
  - Začlenění knihoven do RVP škol (rámcové vzdělávací programy)
  - Legislativní řešení podpory rozvoje spolupráce knihoven a škol
  - Zlepšení možností využívání dotačních programů MŠMT knihovnami
  - **Provést průzkum v knihovnách a školách** ke zmapování současného stavu vzájemné spolupráce
- Vyvrcholení - **Memorandum o spolupráci knihoven a škol** mezi MK a MŠMT

PRŮZKUM V KNIHOVNÁCH

- Na tvorbě dotazníku se začalo pracovat na jaře 2019 – KI NK, Sekce VK SKIP, KISK FF MUNI
- Sběr dat se uskutečnil v období květen/červen 2019 pomocí online dotazníků
- Určen pro všechny typy knihoven

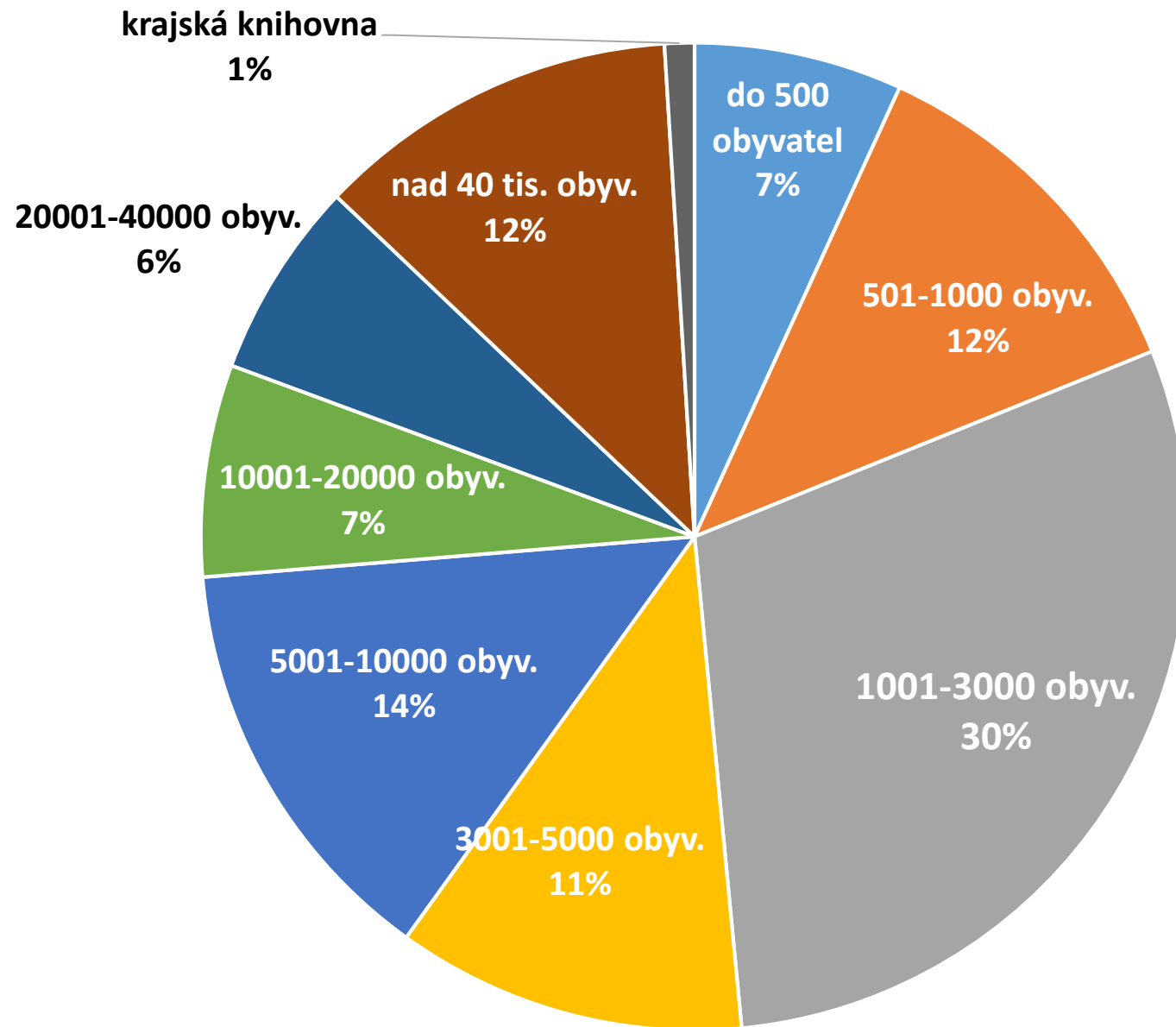
Cíle:

- Zmapovat současný stav spolupráce knihoven a škol
- Zjistit překážky a příležitosti pro další rozvoj této spolupráce
- Mít podklady pro lepší nastavení spolupráce mezi knihovnami a školami

ÚČAST V PRŮZKUMU

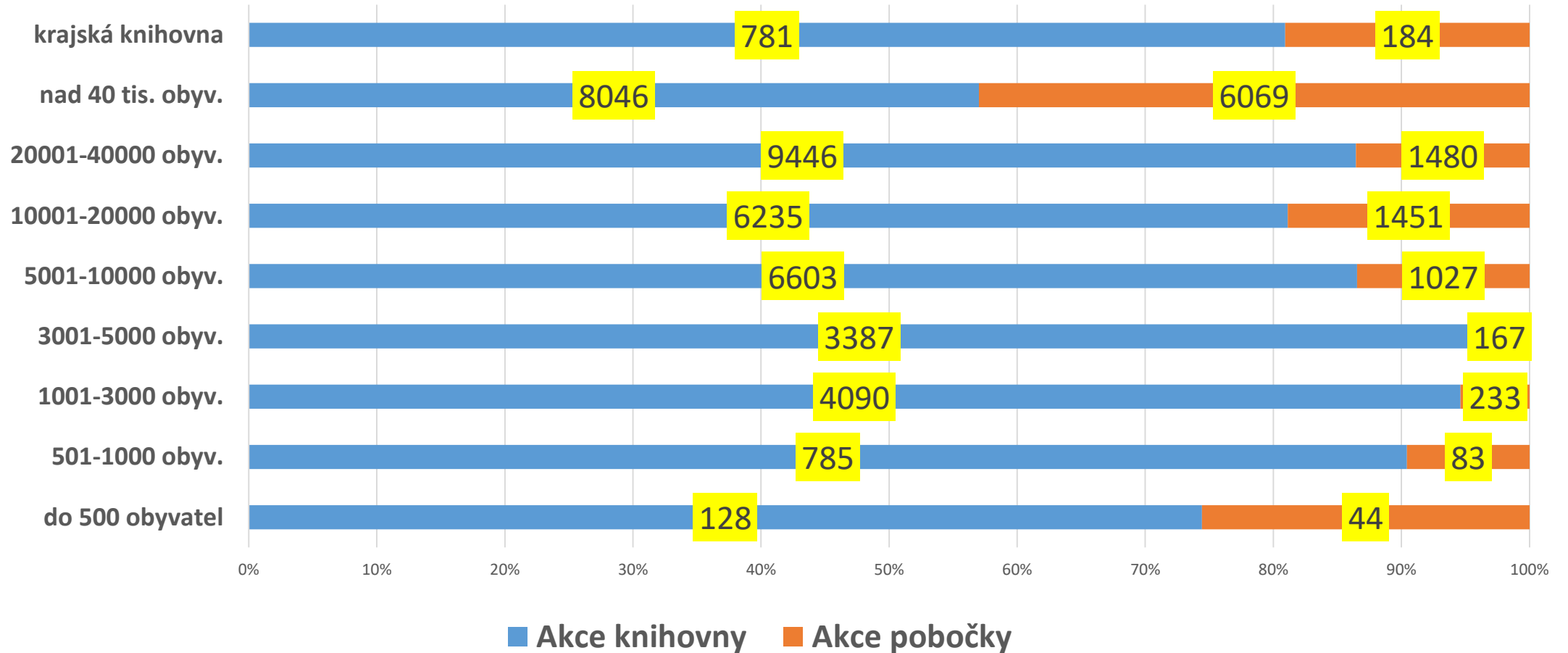
Velikost	Knihovna	Pobočka	Celkem
do 500 obyv.	53	3	56
501-1000 obyv.	97	2	99
1000 - 3000 obyv.	235	8	243
3000 - 5000 obyv.	90	4	94
5000 -10 000 obyv.	99	14	113
10 000 - 20 000 obyv.	44	13	57
20 000 - 40 000 obyv.	36	17	53
nad 40 000 obyv.	23	75	98
krajská knihovna	6	2	8
specializovaná knihovna	20	0	20
celkem	703	138	841

VEŘEJNÉ KNIHOVNY

POČTY VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ PRO ŠKOLY

CELKEM BYLO ZA ROK USKUTEČNĚNO PŘES 50 000 AKCÍ

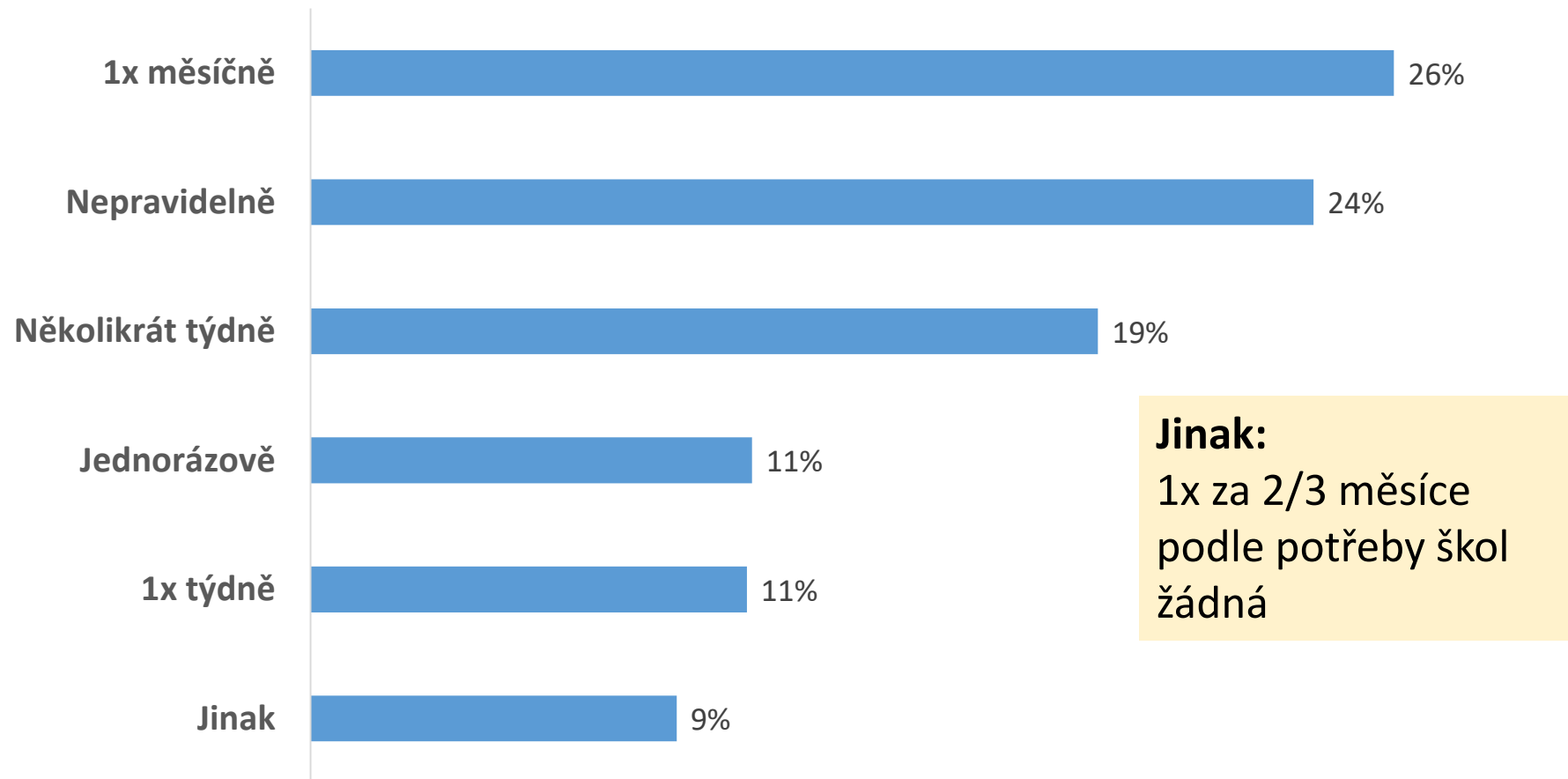

POČTY VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ PRO ŠKOLY

knihovny	počet knihoven	počet akcí	Průměr/rok
do 500 obyvatel	32	172	5
501-1000 obyv.	91	868	10
1001 - 3000 obyv.	227	4323	19
3001 - 5000 obyv.	87	3554	41
5001 - 10 000 obyv.	98	7630	78
10 001 – 20 000 obyv.	44	7686	175
20 001 - 40 000 obyv.	36	10 926	304
nad 40 tis. obyv.	23	14 115	614
krajská knihovna	6	965	161
specializovaná knihovna	15	307	20
celkem	659	50 546	77

INTENZITA SPOLUPRÁCE

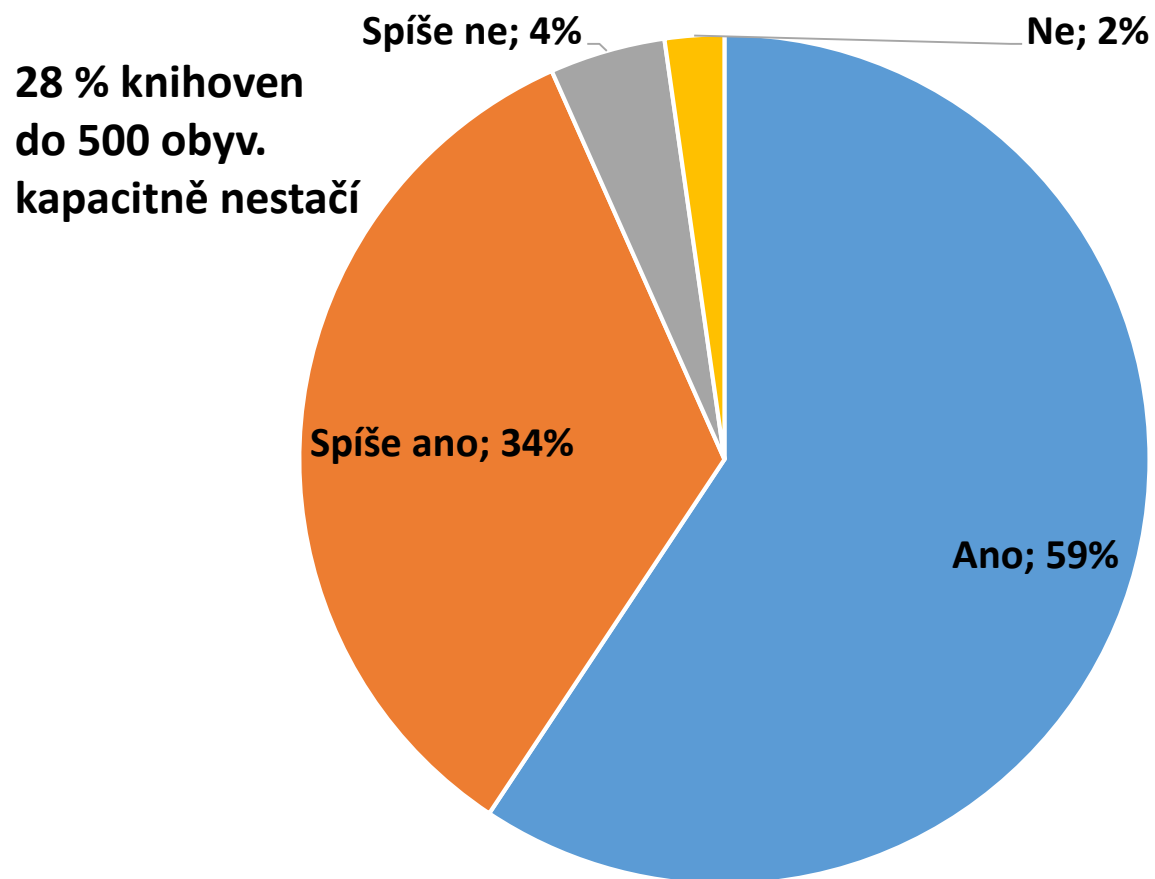
Jak intenzivně obvykle probíhá spolupráce knihovny a školy ve vzdělávání?

Kapacity knihovny pro pořádání akcí se školami

Dokáže v současné době vaše knihovna kapacitně vyhovět poptávce škol po spolupráci na realizaci vzdělávacích aktivit?

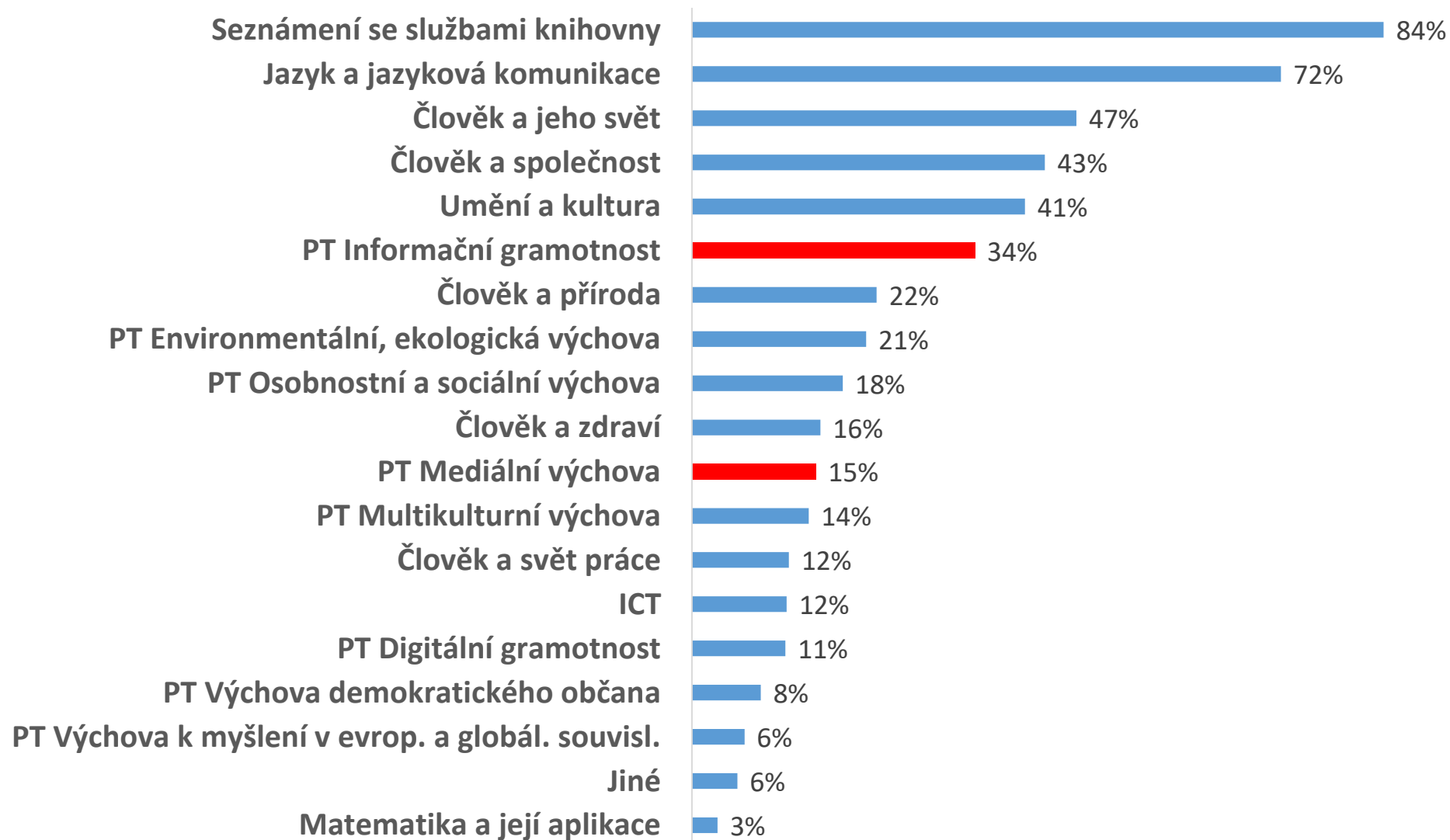
„Na základe požadavků vyhovíme všem. Školy oslovujeme na začátku školního roku. Zašlou přihlášku, sestavíme roční harmonogram a pak měsíc předem domlouváme konkrétní termíny.“

„Z důvodu nedostatečného počtu pracovníků nelze rozšířit nabídku akcí pro školy o nová témata.“

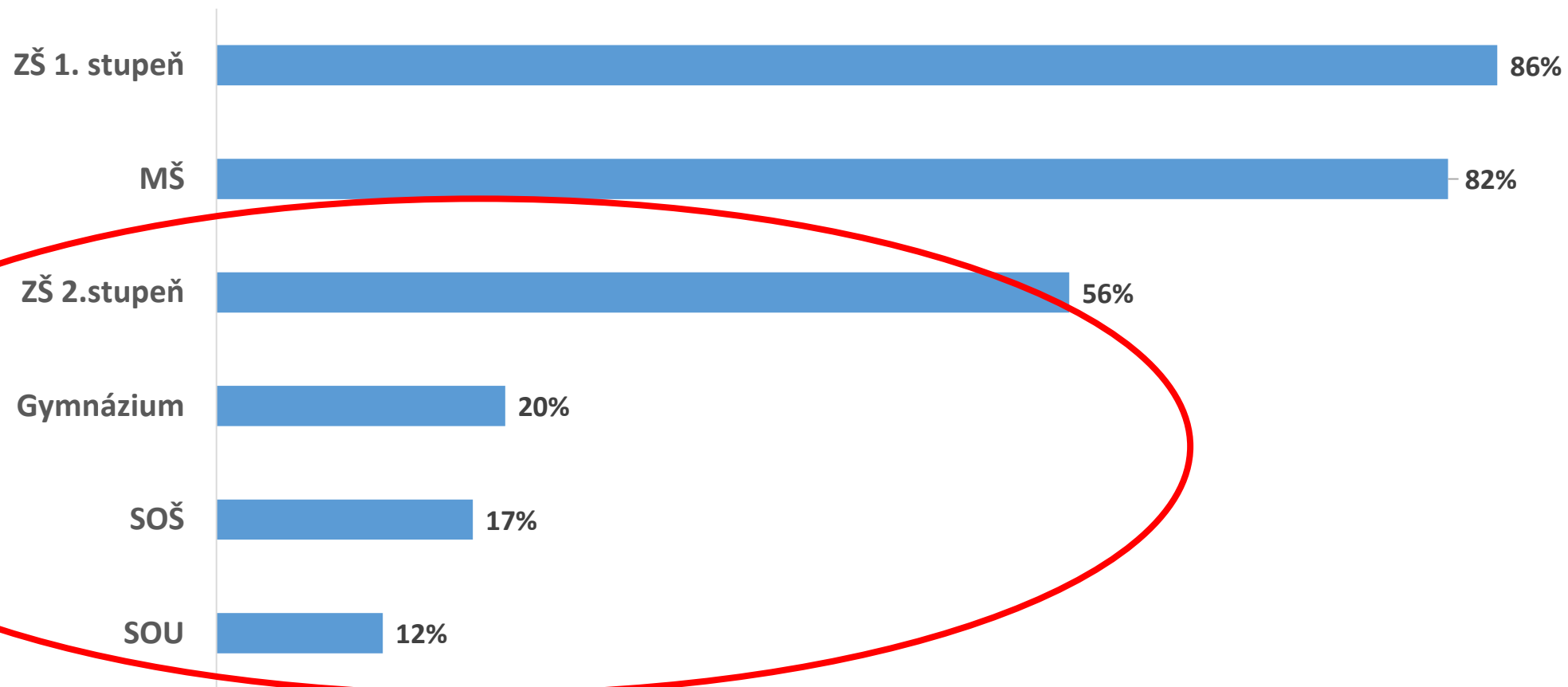
“O vzdělávací akce v knihovně je veliký zájem. Denně máme 3 besedy, presto nezvládneme vyhovět všem zájemcům.“

„Z časových důvodů nemůžeme vyhovět školám, které nás oslovují, ale nepatří do naší spádové oblasti.“

TÉMATA VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ PRO ŠKOLY

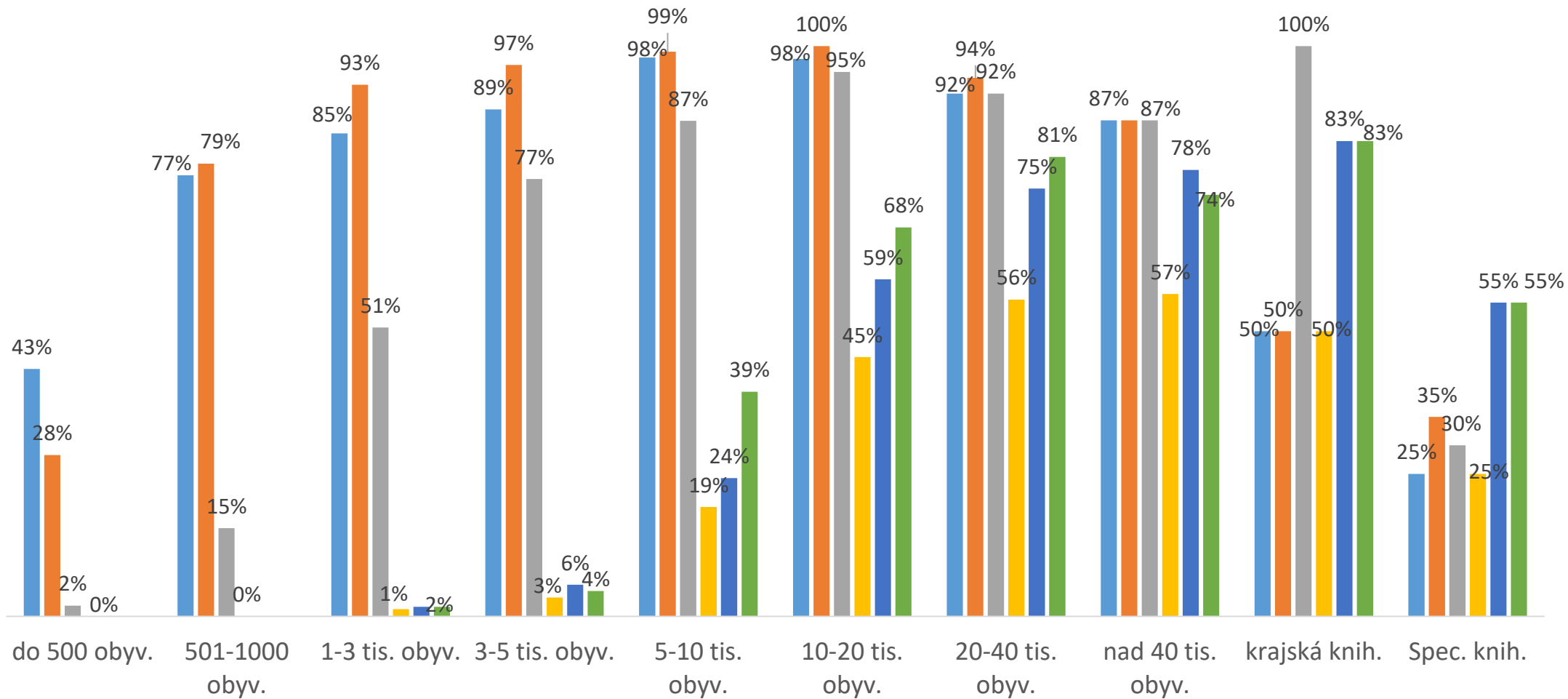

TYPY ŠKOL, KTERÉ KNIHOVNY NEJČASTĚJI VZDĚLÁVAJÍ

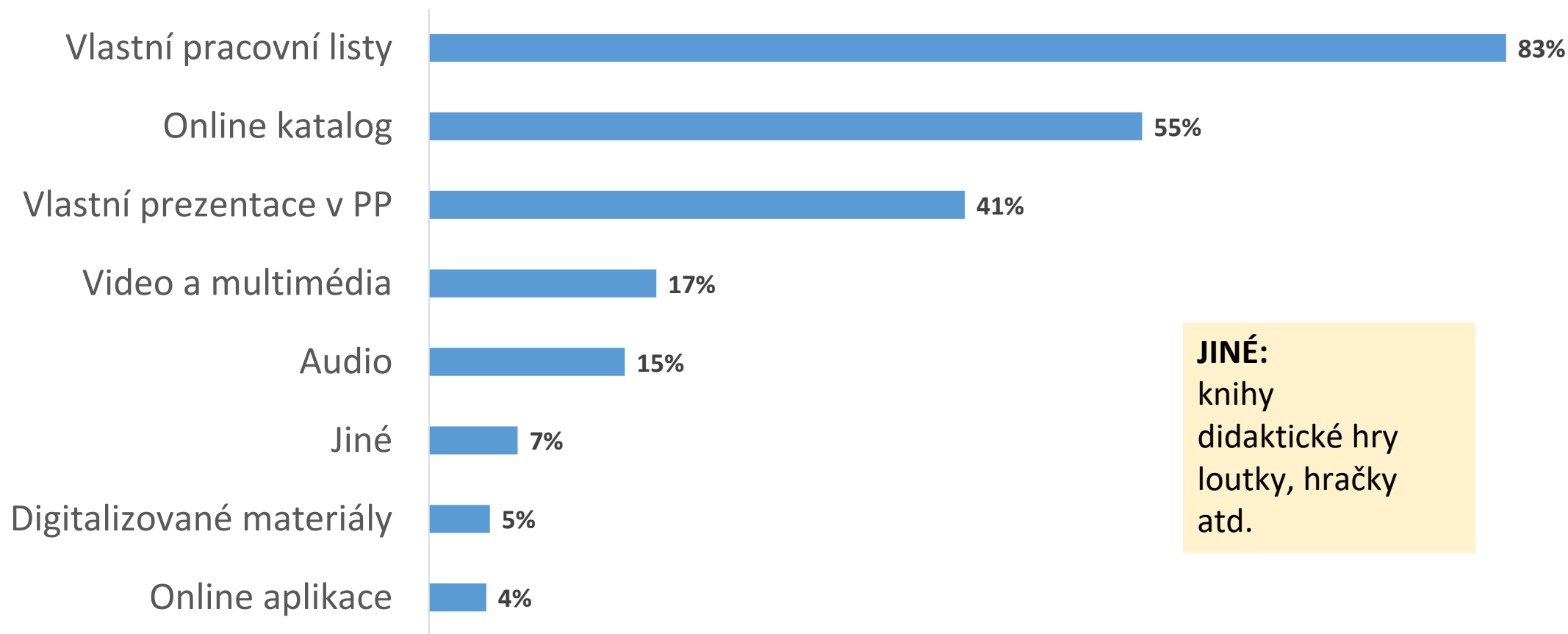
% knihoven podle velikosti spolupracující se školami

■ MŠ
 ■ ZŠ 1. stupeň
 ■ ZŠ 2.stupeň
 ■ SOU
 ■ SOŠ
 ■ Gymnázium

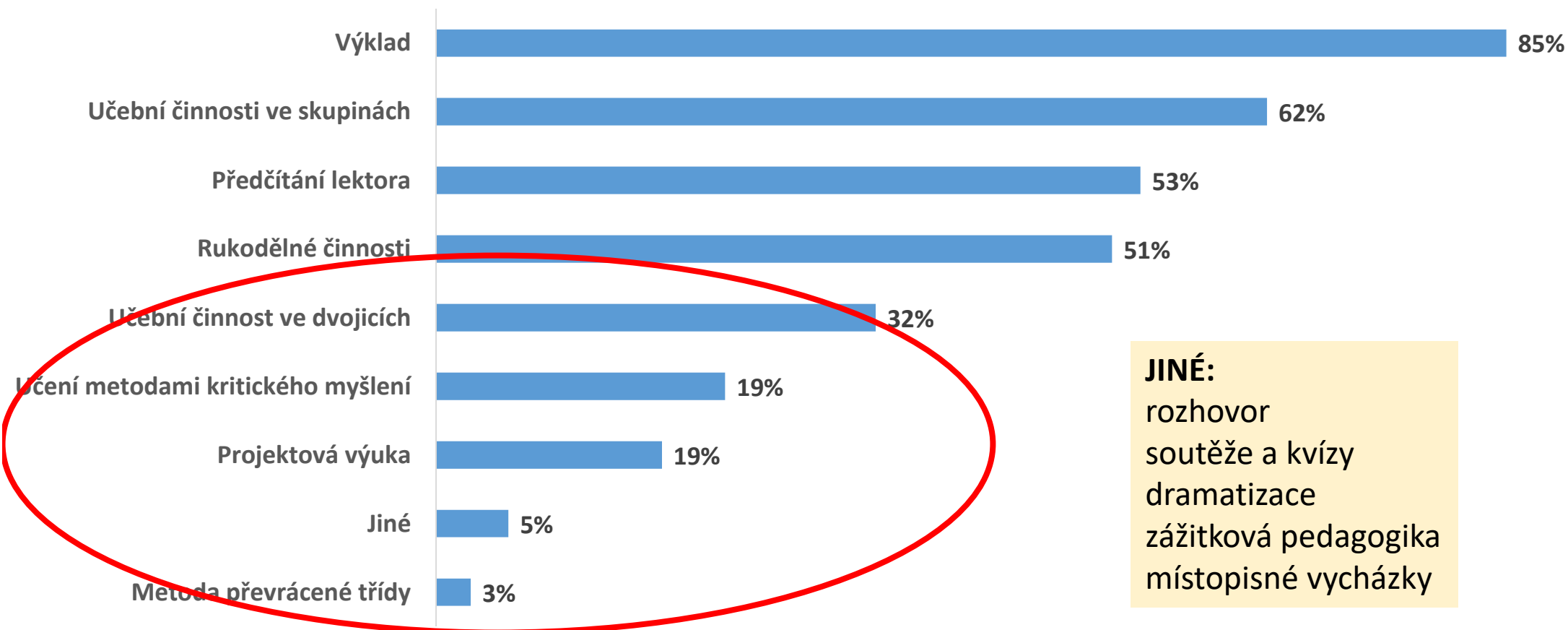
DIDAKTICKÉ POMŮCKY KNIHOVEN PŘI VZDĚLÁVÁNÍ

Které didaktické prostředky pro spolupráci ve vzdělávání se školami knihovna využívá?

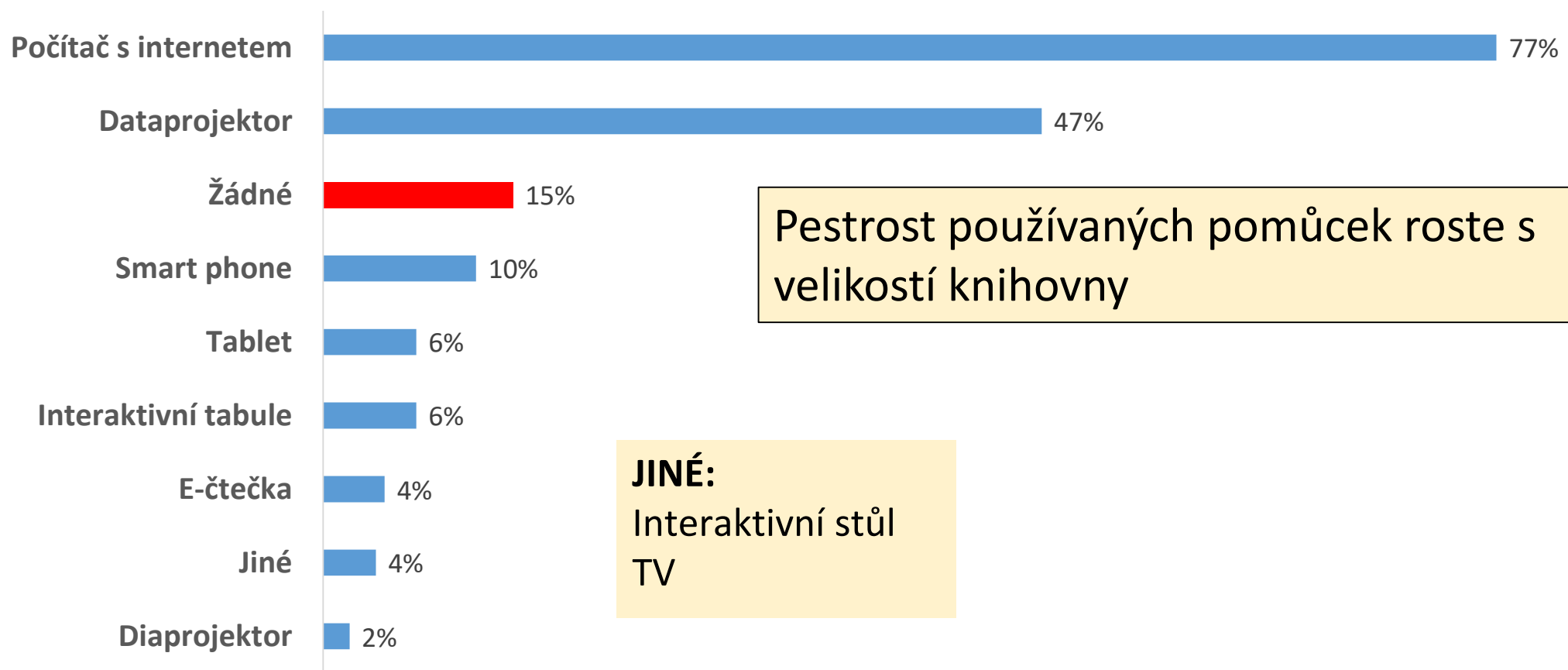
FORMY VÝUKY POUŽÍVANÉ V KNIHOVNÁCH

Které výukové přístupy, formy a metody vaše knihovna ve vzdělávacích aktivitách se školami používá?

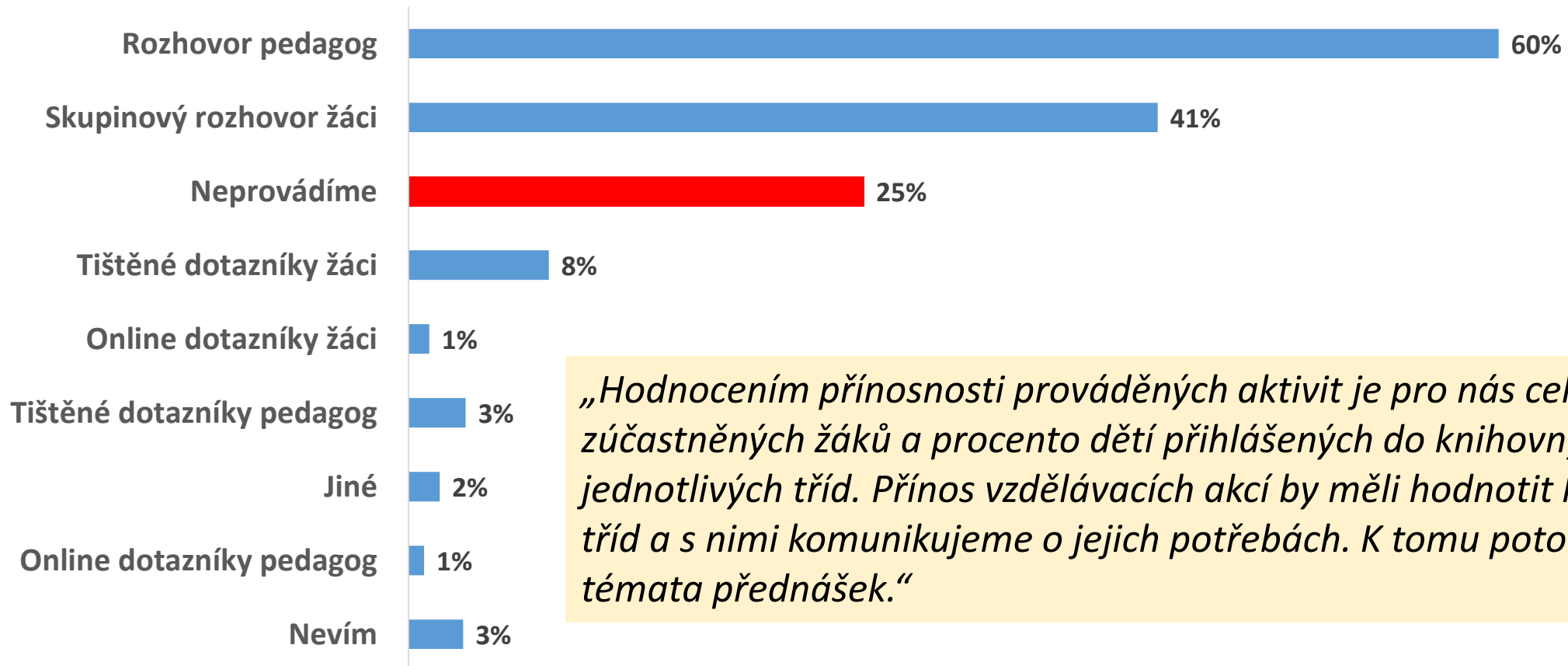
INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE POUŽÍVANÉ PŘI VÝUCE V KNIHOVNÁCH

Které informační technologie (IT) používá při realizaci výuky knihovník?

Formy vyhodnocování vzdělávacích akcí pro školy

Jakou formou vyhodnocuje vaše knihovna průběh a efektivitu vzdělávacích aktivit se školou (školami)?

„Hodnocením přínosnosti prováděných aktivit je pro nás celkový počet zúčastněných žáků a procento dětí přihlášených do knihovny z jednotlivých tříd. Přínos vzdělávacích akcí by měli hodnotit hlavně učitelé tříd a s nimi komunikujeme o jejich potřebách. K tomu potom směřujeme témata přednášek.“

Jak souhlasíte s následujícími tvrzeními?

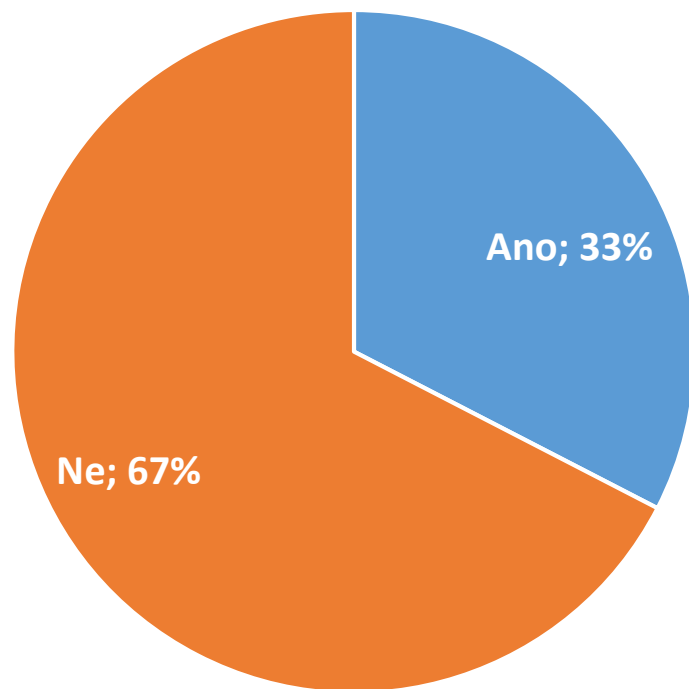
(odpovědi Ano a Spíše ano)

- „Pobočka má jednu místnost, ve které je dětská půjčovna, před každou besedou je nutné prostor přestavět, aby se třída do knihovny vešla. Prostor je pro tolik dětí malý, jsou problematické aktivity v prostoru. Nemáme venkovní prostory, kde by mohly programy probíhat.“
- „V knihovně nemáme žádný oddělený prostor pro konání akcí.“
- „Kancelářská technika i nábytek zastarávají, potřebujeme nové počítače a chybí dataprojektor.“

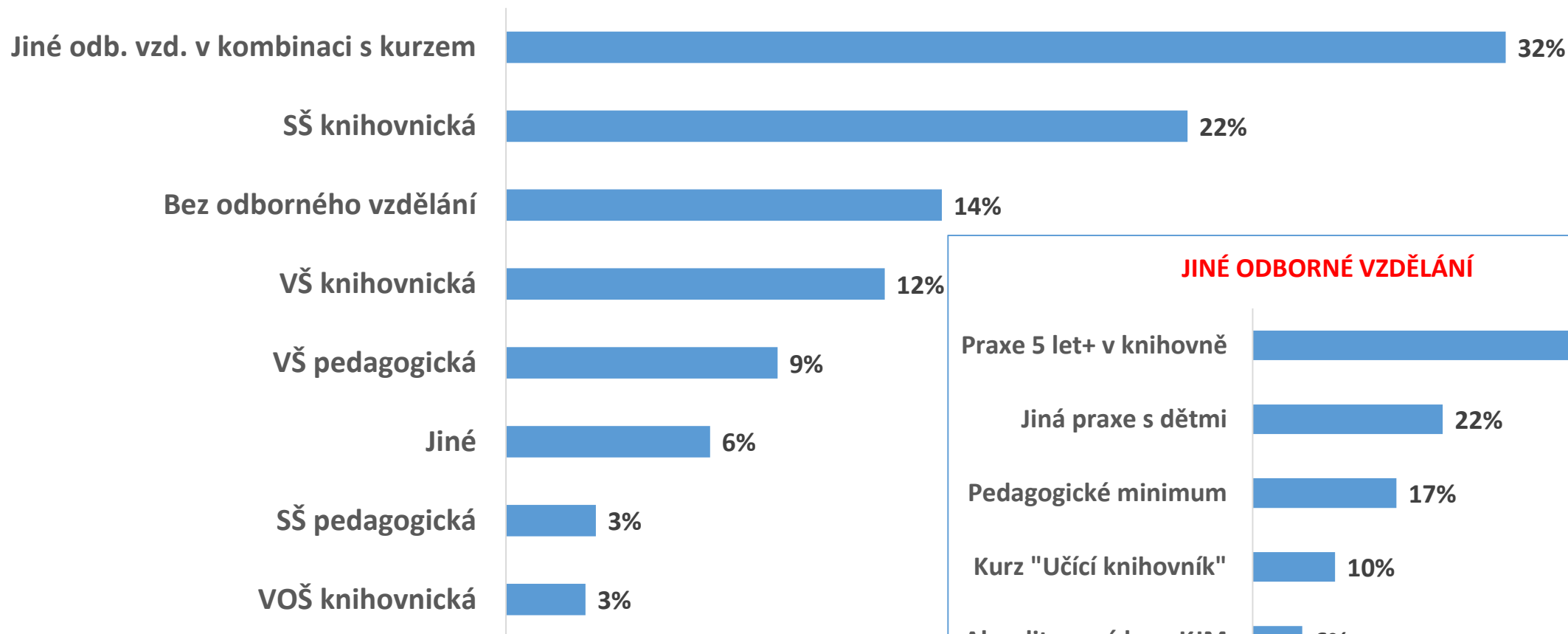
Využívání prostor školy pro vzdělávací akce

Využíváte také prostory školy pro společné akce?

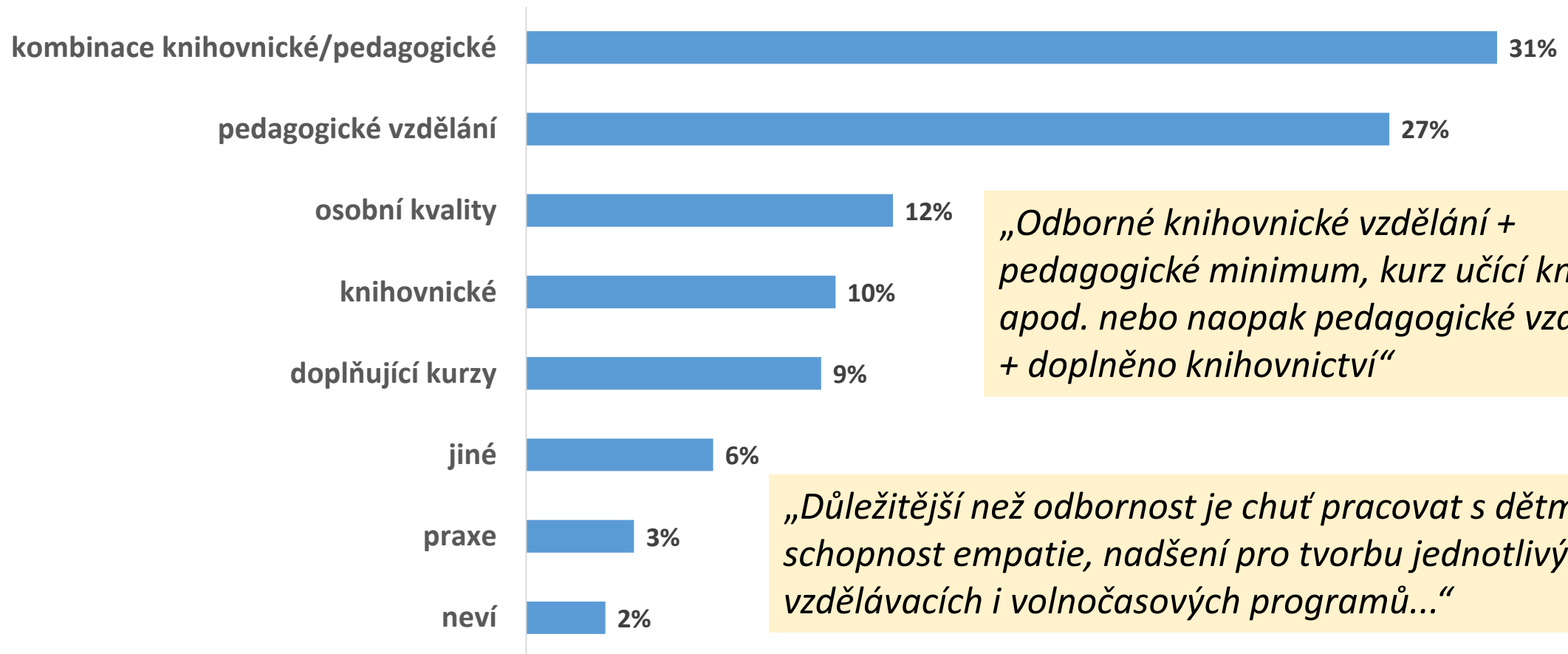
- *Některé školy se k tomuto typu přiklánějí z časových a bezpečnostních důvodů - nemusí s dětmi přecházet nebo přejíždět ze školy do jiných prostor.“*
- *„Je fajn, když knihovnice vyjde i z knihovny ven za školáky (cca 2x ročně)“*
- *„Velmi málo. Není to pro nás výhodné. Potřebujeme děti přitáhnout do knihovny a ne suplovat práci učitelů. Na požádání ale spolupracujeme. Např. besedy se spisovateli, besedy o tvůrčím psaní, Noc s Andersenem pro kterou nemáme dostatečné zázemí.“*
- *„Děti mají být v prostorách knihovny - propagace knihovny.“*

ODBORNOST PRACOVNÍKŮ REALIZUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ AKCE PRO ŠKOLY

IDEÁLNÍ ODOBRNOST ZAMĚŠTNANCŮ

Jakou odbornost byste u zaměstnanců knihovny pro realizaci vzdělávacích aktivit se školami považovali za ideální?

PŘEKÁŽKY A PŘÍLEŽITOSTI

PRO DALŠÍ ROZVOJ SPOLUPRÁCE
KNIHOVEN A ŠKOL

Překážky ve spolupráci na straně knihovny

Ze strany knihovny - 213 odpov.

Personální kapacity	63 %
Prostor	56 %
Jiné	12 %
Kompetence, kvalifikace	10 %
Vybavení	8 %
Motivace	5 %

- *“Nedostatek času k přípravám z důvodů provozu knihovny.”*
- *„Jedna pracovnice na všechno.“*
- *„Neochota zaměstnanců dělat nové věci“*
- *„Knihovníci se necítí být kompetentní pro přípravu a realizaci lekci.“*
- *„Chybí finanční motivace pro zaměstnance, kteří akce pořádají.“*
- *„Nedostatečné vybavení a prostředky na nákup nebo tvorbu pomůcek“*

Překážky ve spolupráci na straně školy

Ze strany školy - 251 odpov.	
Časové možnosti, přesycenost akcemi	45%
Nezájem o spolupráci	35%
Jiné	14%
Napracovávání, vedení školy, neobsaženo ve studijním plánu	13%
Špatná komunikace se školou, nereaguje na nabídky	8%
Vzdálenost od knihovny	8%
Knihovna není vnímána jako rovnocenný partner	6%
Vlastní knihovna	3%
Přetíženost učitelů	2%

- *„Pedagogové musí čas strávený v knihovně (nepedagogická činnost) nahrazovat, chybí podpora vedení škol.“*
- *„Vedení škol nechápe knihovny jako možnost komplexnějšího vzdělávání dětí.“*
- *„Knihovny nejsou brány jako důležitý partner pro vzdělávání, učitelé neznají jejich možnosti a zkušenosti.“*
- *„Příliš mnoho dalších nabídek od různých organizací, tedy časová vytíženost.“*
- *„Obtížná dostupnost u vzdálených škol.“*

Překážky ve spolupráci na straně zřizovatele

Ze strany provozovatele - 83 odpov.

Nedostatečné financování prostor, vybavení	41%
Nedostatečné financování obecně	39%
Jiné	22%
Nedostatečné financování - mzdy	22%

- „Nedostatečný rozpočet na vybavení a navýšení úvazku.“
- „Nepochopení role knihovny ve společnosti (půjčovna knih)“
- „Neochota řešit prostorové možnosti knihovny“

Překážky ve spolupráci na straně legislativy

Ze strany legislativy - 44 odpov.	
Jiné	45%
Napracovávání, vedení školy, neobsaženo ve RVP	45%
GDPR	23%
Autorský zákon	5%

- „Neuznávání knihoven jako součást systému neformálního vzdělávání.“
- „S knihovnamí nepočítají RVP jako s důležitou součástí vzdělávacího procesu.“
- „GDPR (provedené akce lze těžko prezentovat).“

Příležitosti ke spolupráci na straně knihoven

Ze strany knihovny - 145 odpov.	
Zlepšení nabídky	43 %
Jiné	26 %
Zlepšení spolupráce se školami	25 %
Zlepšení prostor a vybavení	23 %
Zlepšení personálního zajištění	8 %
Čtenářské kluby, dílny	7 %
Kvalitnější knihovní fond	4 %
Vzdělávání knihovníků	1 %

- „Pořádat workshopy pro pedagogy spádových škol, seznamovat je s knižními novinkami, doporučovat četbu pro různé věkové kategorie, propagovat činnost a služby knihovny.“
- „Větší propojení se školskými vzdělávacími programy.“
- „Mediální gramotnost poskytovaná žákům i pracovníkům škol.“
- „Nabídnout odborníka na konkrétní témata z řad knihovníků. (např. média).“
- „Vyhledávání dalších možností podpory čtenářské gramotnosti přes VC a MAS a MAP, které mají v rámci projektu finance.“
- „Nabídnout ucelený systém programů (např. pro MŠ).“

Příležitosti ke spolupráci na straně škol

Ze strany školy - 93 odpov.	
Zájem školy a učitelů o spolupráci a využívání knihovny	52%
Projekty a témata spojená s využitím knihovny	27%
Spolupráce, sdílení zkušeností, metodiky s knihovnicí	26%
Jiné	18%
Více času, zájem o aktivity v knihovně	10%

- „Zadávání projektů v nichž je potřeba aktivně hledat a zpracovávat informace.“
- „Větší časové možnosti pro dlouhodobé projekty.“
- „Využívání prostor knihovny pro vyučování.“
- „Propojení učiva s vyhledáváním informací v knihách.“
- „Vhodné doplnění běžné školské výuky praktickou prací s informačními zdroji v knihovně.“

Příležitosti ke spolupráci na straně zřizovatele

Ze strany provozovatele - 73 odpov.

Zlepšit prostory a vybavení	53%
Zlepšit financování	25%
Zvýšit personální zajištění, mzdy	18%
Jiné	11%
Podpora, pochopení funkce knihovny	11%

- *„Uvědomit si , že role knihovny je jiná. Vnímat knihovnu jako vzdělávací a komunitní centrum města a vytvářet k tomu podmínky.“*

Příležitosti ke spolupráci na straně legislativy

Ze strany legislativy - 25 odpov.	
Zařazení knihoven do RVP	52%
Legislativní ukotvení knihoven jako vzdělávacích institucí	28%
Jiné	24%

„Úprava RVP – začlenění knihoven jako nezbytné součásti vzdělávacího procesu.“

„Knihovna by měla být nedílnou součástí celoživotního vzdělávání.“

Nejúspěšnější akce – celkem 592 odpovědí

Knihovnické lekce, besedy, IVU	34%
Knížka pro prvňáčka - pasování na čtenáře	25%
Podpora čtenářství, projekty atd. (čtenářské kluby, čtenářské soutěže)	10%
Noc s Andersenem	5%
Interaktivní, zážitkové, tvůrčí dílny, dramatizace, autorský pořad	4%
Podpora učení, projekty, citace	2%
Regionální historie, osobnosti	2%

- **Ostatní:** vánoční tradice, vycházky, soutěže, hudební pořady, bezpečnost na internetu, mediální gramotnost, ekologie, komiks, poezie, dějiny knihy, cesta knihy od nakladatele, metody kritického myšlení, projektová výuka...

Na co se soustředit

1. Zlepšit, rozšířit, zkvalitnit nabídku akcí pro školy
  - Rozšířit aktivity na různé typy škol – ZŠ 2. stupeň, gymnasia, SOŠ, SOU – **příležitost pro větší a velká města**
  - Témata akcí více propojit s RVP
  - Podporovat nové formy výuky – učení ve dvojicích, kritické myšlení, metoda převrácené třídy
  - Provádět hodnocení, zjišťovat zpětnou vazbu, evaluovat akce pro školy
2. Lépe a systematicky komunikovat se školami – vazba na RVP
3. Spolupráce knihoven, sdílení zkušeností, příklady dobré praxe
4. Zlepšit prostorové a technické vybavení knihovny
5. Zlepšit personální zajištění – počet pracovníků, vhodná kombinace vzdělání, motivace

ZÁVĚREM

- Zpráva z průzkumu bude vystavena na stránkách Knihovnického institutu NK ČR
- *„Nebylo by možná lepší otočit téma a ptát se škol, co oni mají k tématu spolupráce škol a knihoven za přínos? Mám dojem, že my se jako knihovny stále snažíme někomu podbízet, ale nemělo by to být i obráceně? Nestálo by za to popřemýšlet, zda neudělat obdobnou anketu (dotazník) i pro školy.*
- ANO = realizace druhého průzkumu ve školách se připravuje

DĚKUJI ZA POZORNOST